

Одним з основних завдань держави є збільшення кількості незалежних від неї засобів масової інформації, які не бояться писати й говорити правду. Також виникає потреба в захисті ЗМІ не лише від державного втручання, а й тієї залежності, яку породжує ринок і ринкові відносини. Маючи повну свободу, вони матимуть змогу безперешкодно виконувати свої соціальні функції (освітню, виховну, ідеологічну, інформаційну й формування культурних цінностей).

Прокопенко О.
ІСП НАПН України

ВПЛИВ ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ АРХЕТИПІВ УКРАЇНЦІВ НА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Об'єктивною передумовою виникнення й розвитку кожного суспільства є існування традицій, культури, звичаїв, що різняться етнокультурними особливостями. Етнокультурні особливості виявляються в економічному, культурному, мовному, політичному й інших аспектах суспільного життя та впливають на становлення колективної свідомості, що формує національні архетипи.

Етнонаціональний архетип – стійкий, емоційно насичений, ціннісно визначений образ, уявлення про певний об'єкт, продукований під впливом певної етнічної культури, актуальний для представників окремої етнічної спільноти. Актуальність вивчення етнонаціональних архетипів нашого суспільства зумовлено збереженням національних архетипів, їх відродженням і поверненням суспільства до праобразів, що сформували українську національну самоідентичність. Повернення до проукраїнських архетипів (архетипів виховання, соціально-політичних дій, методів управління тощо) допоможе вийти зі стану невизначеності, позбутися штучних стереотипів у свідомості сучасного українця.

Існування й домінування тих чи інших архетипів у суспільстві – це вплив, по-перше, на такі стратегічно важливі сфери для держави, як управління й політична безпека, по-друге, на розвиток особливостей світосприйняття і самоорганізації етносу, формування моральних цінностей, принципів виховання, взаємини між людьми, організацію побуту.

Головна здатність етнонаціонального архетипу – це вплив на самоідентичність кожного представника, що зумовлює трансформацію всієї етнічної групи. Усвідомлення наявних архетипів українського суспільства сприяє формуванню відчуття взаємної тотожності,

історичної, соціальної та культурної спільності у представників українського етносу.

Сукупність архетипів українського етносу – це «модель світу», характерна особливість бачення навколишнього простору й місця в ньому українців. Це схематизоване, культурно зумовлене сприйняття навколишньої реальності. Етнічні архетипи спрощують сприйняття навколишнього світу для представників конкретного етносу, водночас вони допомагають етносу зберігати ідентичність, поширюватися і розвиватися в часі та просторі.

Українська самоідентичність формувалася під впливом низки культурно-історичних архетипів, які зазнавали суттєвих змін. Серед основних макробіфуркаційних періодів, під дією яких трансформувалися етнонаціональні архетипи українців, відмітимо період Київської Русі, період Реформації (XIV–XVI ст.), гетьмансько-козацьку добу та існування Запорозької Січі, період феодально-кріпосницької системи, кінець XIX ст. – початок XX ст., що характеризується активною діяльністю творчої інтелігенції (письменників, художників, музикантів, які у своїх творах сформували низку культурних і політичних архетипів), період радянських часів, період незалежності України.

Отже, варто зазначити, що повернення до архетипу зумовлює упорядкування етносу й повернення до саморозуміння та самоприйняття на мікро- та макрорівнях, виступаючи чинником безпечної взаємодії з іншими етносами без втрати унікальності, єдиності та автентичності. Наслідкування архетипів свого етносу є провідною детермінантою його розвитку, особливо в ситуаціях невизначеності, нестабільності й тотальної тенденції глобалізму.

Разіна О.
НТУ «ХП»

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Соціальні зміни в українському суспільстві, перехід до ринкової економіки, інформатизація, неминучі процеси глобалізації, а також, звичайно, наміри України щодо вступу до європейської спільноти зумовлюють сьогодні нові вимоги до формування апарату державних службовців. На шляху розбудови нашою державою власних владних інституцій надзвичайно важливо приділити особливу увагу саме діяльності державних службовців, робота яких має бути спрямована на

здійснення радикальних суспільних перетворень демократичної, правової, соціально орієнтованої держави. У зазначених умовах актуальність питання щодо злагодженого функціонування системи державних службовців, а також визначення їх правового статусу є очевидною. Тому мета статті – дослідити чинний нині правовий статус держслужбовців, що його визначає закон України, а також виявити проблеми кадрового забезпечення служби державних органів і можливі шляхи його вдосконалення.

Правовий статус будь-якої особи – це загальна й комплексна правова категорія, яка містить всі грані й аспекти закріпленого в праві статусу особи, його соціально-юридичні ознаки. Правовий статус державних службовців заслуговує на особливу увагу, адже це особливий вид спеціально визначених і гарантованих державою норм, що характеризують місце державного службовця в суспільстві. Сучасні державні службовці повинні володіти знаннями та практичними навичками організації виконання рішень, координації діяльності різних юридичних і фізичних осіб, які відповідають за реалізацію окремих елементів державних рішень тощо.

Обов'язки посадовців визначають сутність їхньої службової діяльності, права спрямовано на забезпечення належних умов праці, а обмеження вказують на межі необхідної службової поведінки. Зазначено складові елементи правового статусу державних службовців закріплено в законодавстві України та потребують подальших досліджень і врегулювань відповідно до вимог демократичного суспільства.

Рева Д.
НТУ «ХП»

ПРОБЛЕМИ СВІТОГЛЯДУ І ВІРОСПОВІДАННЯ В УКРАЇНІ

Як свідчить історія розвитку людства, релігія упродовж багатьох тисячоліть істотно впливає на розвиток прав і свобод людини, держави і правових систем, на формування політичної, правової та релігійної культури населення. Процес формування релігійних вірувань відбувався як за національною ознакою, так і під впливом таких світових релігій, як буддизм, християнство, іслам та ін., поширених у багатьох країнах, зокрема на території України. Усе це викликало необхідність створення відповідних умов щодо правового регулювання та забезпечення прав і

свобод людини у сфері релігійних відносин як на національному, так і на міжнародному рівнях.

У Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність визнано найвищою соціальною цінністю, що цілком відповідає закріпленому праву кожної людини в нашій державі на свободу світогляду й віросповідання (ст. 35), яке включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відвідувати одноособово чи колективно релігійні культу та ритуальні обряди, вести релігійну діяльність.

За характером відносин держави й церкви, за правовим регулюванням та забезпеченням прав і свобод людини в релігійній сфері сучасну Україна належить до демократичних країн, у яких функціонує багато релігій і вірувань.

Конституційне право на свободу світогляду й віросповідання є складником системи конституційних прав і свобод людини та певною мірою формується як конституційно-правовий інститут, який у широкому розумінні можна розглядати як складник правової системи України в цілому. Проте практичне дотримання прав людини в релігійній сфері, зокрема права людини на свободу світогляду й віросповідання, є однією із глобальних проблем сучасного суспільного розвитку, що потребує вжиття заходів на національному та міжнародному рівнях.

Сучасними проблемами свободи світогляду та віросповідання є: 1) недосконалість чинного законодавства про свободу совісті й релігійні організації; 2) провадження процедури відновлення права релігійних громад на реституцію церковного майна, націоналізованого (конфіскованого) за часів колишнього СРСР; 3) повернення релігійним організаціям культових та інших церковних споруд, які перебувають у державній або комунальній власності; 4) ужиття заходів щодо протидії розпалюванню міжконфесійної ворожнечі; 5) порушення права вірян на альтернативну форму обліку платників податків без застосування ідентифікаційного номера.

Отже, гармонізація національної моделі суспільно-релігійних і державно-церковних відносин із європейськими стандартами потребує якнайшвидшого прийняття Концепції державно-конфесійних відносин в Україні та нової редакції Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації».